

REFERENCES

- 1 Verkhohliadova N. I., Rossikhina O. Ye. Upravlinnia yakistiu produktsii budivelnoho pidpriemstva yak faktor zabezpechennia yoho konkurentospromozhnosti [Product quality management of a construction enterprise as a factor in ensuring its competitiveness]. Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky. 2011. Vyp. 3. S. 247–251.
- 2 Haman H. V., Pylypenko O. V. Derzhavna polityka shchodo pidhotovky vysokokvalifikovanykh robotnykiv yak chynnyk rozvytku liudskoho kapitalu v budivnytstvi [State policy on the training of highly qualified workers as a factor in the development of human capital in construction]. Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Ekonomika i upravlinnia. 2020. T 31(70). № 1. S. 41–46.
- 3 Hulai O. Teoretyko-metodychni osnovy profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv budivelnoho profilu v umovakh neperervnoi osvity [Theoretical and methodological foundations of professional training of future specialists in the construction profile in the conditions of continuous education]: dys. ... d-ra ped. nauk. 13.00.04. Khmelnytskyi, 2016. 461 s.
- 4 Luzan P., Yahupov V., Lukianenko I., Piatnychuk T., Mykhniuk M. Modulno-kompetentnisnyi pidkhid u pidhotovtsi kvalifikovanykh robotnykiv budivelnoi ta mashynobudivelnoi haluzei [A modular-competency approach in the training of qualified workers in the construction and machine-building industries]: monohrafiia. Kyiv, 2015. 255 s.
- 5 Luchko H. Y., Kohut I. V. Aktualni proekty stratehichnoho rozvytku budivelnoi haluzi Ukrainy [Actual projects of strategic development of the construction industry of Ukraine]. Efektyvna ekonomika. 2020. № 8. S. 4–9.
- 6 Pro osvitu [About education]: Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 №2145-VIII [the Law of Ukraine from 05.09.2017 №2145-VIII]. Data onovlennia: 01.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
- 7 Radkevych V. Teoretychni ta metodychni zasady rozvytku profesiinoi osvity i navchannia: rezultaty, problemy, perspektyvy [Theoretical and methodological foundations of the development of professional education and training: results, problems, prospects]. Naukovyi visnyk Instytutu profesiino-tekhnicnoi osvity NAPN Ukrainy. Profesiina pedahohika. 2016. № 11. S. 5–22.
- 8 Reiestr subiektiv osvitnoi diialnosti. Zaklady profesiinoi (profesiino-tekhnicnoi) osvity [Register of subjects of educational activity. Institutions of professional (vocational and technical) education]. URL: <https://registry.edbo.gov.ua/profesiyno-tekhnicna-osvita/61/>
- 9 Serdiuk V. R., Beletska N. H. Profesiina pidhotovka vysokokvalifikovanykh trudovykh kadriv dlia budivelnoi haluzi [Professional training of highly qualified personnel for the construction industry]. Visnyk Vinnytskoho politekhnichnoho instytutu. 2013. № 4. S. 133–139.

УДК 378.14

DOI 10.25128/2415-3605.23.1.20

СВІТЛАНА СИМАНОВА

<https://orcid.org/0000-0001-8173-3625>

svitlana.simakova@ukr.net

аспірантка

Харківський національний педагогічний університет

імені Г. С. Сковороди

вул. Алчевських, 29, м. Харків

НАУКОВІ ПІДХОДИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОВДОСКОНАЛЕННЯ

Визначено роль та місце наукового підходу у структурі методології як вчення, означено його дефініцію. Проаналізовано такі наукові підходи, як акмеологічний, синергетичний, особистісно орієнтований, культурологічний, аксіологічний, діяльнісний, середовищний, з позиції яких досліджено провідні аспекти проблеми професійного самовдосконалення у професійній підготовці майбутніх педагогів та виокремлено певні особливості реалізації процесу формування готовності майбутніх педагогів-музикантів до зазначеної діяльності. На основі опрацювання наукових робіт сучасних дослідників та здійснення їх узагальнення охарактеризовано сутність і зміст кожного наукового підходу, обґрунтовано доцільність їх розгляду в контексті проблеми готовності майбутніх фахівців до професійного самовдосконалення. За результатами здійсненого аналізу встановлено, що зазначені наукові підходи у їх взаємодії та цілісності слугують концептуальною основою для ефективної побудови процесу підготовки майбутніх фахівців музичного мистецтва до професійного самовдосконалення.

стають підґрунтям для визначення структури та характеристики відповідних структурних компонентів готовності до професійного самовдосконалення майбутніх фахівців музичного мистецтва й обґрунтування певних організаційно-педагогічних умов її формування.

Ключові слова: підхід, науковий підхід, професійна підготовка, готовність, професійне самовдосконалення, майбутні фахівці музичного мистецтва.

SVITLANA SIMAKOVA

Graduate Student

H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University

29 Alchevskiyh Str., Kharkiv

SCIENTIFIC APPROACHES TO FORMING READINESS FOR PROFESSIONAL SELF-IMPROVEMENT OF FUTURE SPECIALISTS IN MUSICAL ART

The article is devoted to the substantiation of the leading scientific approaches to the problem of forming the readiness of future music specialists for professional self-improvement. The role and place of the scientific approach in the structure of methodology as a teaching is determined, and its definition is defined. The analysis of such scientific approaches as: acmeological, synergistic, person-oriented, cultural, axiological, activity, environmental, from the standpoint of which the leading aspects of the problem of professional self-improvement in the professional training of future teachers were investigated and certain features of the implementation of the process of forming the readiness of future teachers-musicians for the specified activity. It was determined that the acmeological approach in the context of the research problem acts as a process of conscious development of potential opportunities, qualities and properties of the individual; the cultural approach involves the formation of the professional worldview of future specialists, their personal and professional values, orientations, guidelines and is based on the desire to independently master and deepen the level of professional knowledge, skills and abilities; the synergistic approach involves a clear structuring of the process of professional self-improvement and its activation by ensuring the process of self-organization and self-development of the individual; the axiological approach is based on the emergence of the need and value orientations for professional self-improvement, awareness of the importance of professional activity and, accordingly, provides opportunities for its analysis and regulation in order to improve it; the activity approach is based on personal activity in the process of educational activity, which involves self-organization of the individual, implementation of systematic self-control and self-analysis of one's own activities, orientation towards self-transformation and transformation of the surrounding world; the environmental approach constitutes a system of opportunities for managing the process of self-change of the individual, determining the optimal ways of its implementation and aiming at achieving high results. Based on the results of the analysis, it was concluded that the specified scientific approaches in their interaction and integrity serve as a conceptual basis for the effective construction of the process of preparing future music specialists for professional self-improvement, become the basis for determining the structure and characteristics of the relevant structural components of readiness for professional self-improvement of future music specialists and justification of certain organizational and pedagogical conditions of its formation. As a result of the research, a conclusion was made regarding the role and significance of the implementation of selected scientific approaches in the process of forming the personality of a student of higher education as a future professional teacher.

Keywords: approach, scientific approach, professional training, readiness, professional self-improvement, future specialists in musical art.

Сучасні освітні зміни і трансформації, що відбуваються в Україні та світі, зумовлюють необхідність перегляду змісту професійної підготовки майбутніх фахівців. Зокрема нині центральною є проблема відповідності майбутніх фахівців потребам внутрішнього та зовнішнього ринку праці, стрімкого технологічного розвитку суспільства, громадсько-політичних і соціокультурних викликів сучасності. Зазначені аспекти актуалізують необхідність звернення до питань формування готовності майбутніх фахівців музичного мистецтва до професійного самовдосконалення та обґрунтування сучасних наукових підходів до означеної проблематики.

До розгляду питань готовності майбутніх фахівців до професійного самовдосконалення зверталися у наукових розвідках такі дослідники, як В. Демченко, О. Затворнюк, О. Ігнатюк, В. Іщенко, Л. Мацук, О. Моренко, Т. Северіна, З. Турянця, І. Уличний, І. Шевченко, Т. Шестакова та ін. Попри значну кількість наукових праць, присвячених дослідженню означеної проблематики, провідні наукові підходи до проблеми готовності майбутніх фахівців музичного мистецтва до професійного самовдосконалення все ще потребують подальшого аналізу.

Мета статті – обґрунтування провідних наукових підходів щодо формування готовності майбутніх фахівців музичного мистецтва до професійного самовдосконалення.

Розгляд сучасних наукових підходів до проблеми формування готовності майбутніх фахівців музичного мистецтва до професійного самовдосконалення актуалізує необхідність у тлумаченні ключових понять дослідження. Поняття «науковий підхід» розглядається як комплекс парадигматичних та прагматичних структур і механізмів у пізнанні й практиці, що характеризують конкуруючі між собою (або історично змінюючи один одного) стратегії і програми у філософії й науці [8].

С. Сисоева і Т. Кристопчук зауважують, що науково-методологічні підходи забезпечують конкретизацію змісту кількарівневої структури методології – загальної системи теоретичних знань, які виконують роль провідних принципів наукового пізнання, шляхів і засобів реалізації дослідження [16, с. 66]. Водночас Л. Ракітянська стверджує, що структура методології як наукознавства складається з ієрархічно підпорядкованих й одночасно відносно автономних рівнів наукового знання: філософського, загальнонаукового, конкретно-наукового, технологічного, сутність і зміст яких розкривається через наукові підходи. Змістовою основою кожного із них постає провідна ідея, її науково-теоретичне обґрунтування (концепція), система принципів, а також спеціальний понятійно-категоріальний апарат [14, с. 125].

Аналіз психолого-педагогічних праць свідчить, що формування готовності майбутніх фахівців музичного мистецтва до професійного самовдосконалення ґрунтується на таких наукових підходах, як акмеологічний, особистісно орієнтований, культурологічний, синергетичний, аксіологічний, діяльнісний, середовищний.

Акмеологічний підхід до професійного самовдосконалення відповідно до наукових позицій (О. Моренко, С. Хатунцева, Г. Цветкова, Т. Черкашина та ін.) є детермінантою формування неповторної особистості майбутнього фахівця, визначає його професійне зростання, досягнення найвищого ступеня професіоналізму. Акмеологічний підхід до освіти спрямований на самовдосконалення особистості в освітньому середовищі, її саморозвиток, піднесення дорослої людини від однієї вершини до іншої, досягнення «акме» у творчості, здоров'ї, розвитку життєвих сил, конкретизує ідеї гуманізації освіти та закладає підґрунтя нової, сучасної ідеології виховання [3].

«Акме» становить вершину розвитку та реалізації особистості у професійній діяльності шляхом досягнення найвищих результатів. Основою акмеології як науки про людину є різнобічний розвиток особистості, її здатність до досягнення найвищих результатів у професійній та творчій діяльності.

О. Орлова розглянула проблему самовдосконалення крізь призму акмеології та охарактеризувала самовдосконалення особистості як таку роботу над собою, що передбачає усвідомлений розвиток особистих здібностей, свідоме прагнення удосконалення особистісного потенціалу, формування здатності до самопізнання, самопроєктування, самореалізації в процесі цілеспрямованої творчої самостійної діяльності, що супроводжується прийняттям рішень [11].

Ґрунтовне тлумачення сутності особистісно-професійного самовдосконалення з позиції акмеологічного підходу надає Т. Черкашина, визначаючи його як багатовимірний процес розвитку і саморозвитку особистісних та професійних якостей, сходження до високого рівня професійного розвитку, що передбачає якісні трансформації індивідуального ресурсу сил педагога – носія особистісно-професійних здобутків і це генерує інноваційні творчі ідеї в освітнє середовище, стимулює учнів до самозбагачення, свідомої творчої співпраці [19, с. 243].

Згідно з твердженням Л. Рибалко, акмеологічний характер розвитку як процесу полягає в тому, що відбувається перехід від одного якісного стану особистості до іншого, вищого, а суттєві ознаки поняття «розвиватися» визначають його зв'язок із самореалізацією та означають розгортатися, розкриватися (що-небудь згорнути); досягати значного ступеня вияву; ставати розумово, духовно вищим, кращим, досконалішим; підійматися на вищий щабель, досягати високого рівня у чому-небудь [15, с. 78].

М. Радченко, аналізуючи акмеологічний розвиток майбутнього педагога, акцентує увагу на те, що його акмеологічний потенціал характеризує творчу готовність до професійної діяльності й самовдосконалення та є інтегративним утворенням, яке поєднує в собі такі характеристики, що закладають основу для ефективної педагогічної діяльності, безперервного

самовдосконалення, досягнення педагогічної майстерності і допомагають самореалізуватися в професійній сфері [13, с. 199].

Отже, професійне самовдосконалення майбутнього фахівця музичного мистецтва з позиції акмеологічного підходу є процесом усвідомленого розвитку власних потенційних можливостей, якостей та властивостей особистості, прагнення до їх удосконалення під час самостійної роботи над собою, самоаналізу та самопізнання.

Значення впровадження особистісно орієнтованого підходу у професійну підготовку майбутніх фахівців окреслили у наукових працях С. Вітвицька, О. Дубасенюк, О. Пехота, В. Радкевич, С. Яценко та ін. Цей підхід є визначальним спроектованої технології щодо створення умов для самоствердження особистості здобувача вищої освіти. На його підґрунті засновані провідні ідеї гуманізації освіти, які дозволяють усвідомити діапазон власних особистісних потреб та можливостей, виявити й розкрити власне «Я», виробляти уміння самостійно діяти, прагнути до творчості, духовного розвитку особистісного потенціалу та самовдосконалення, забезпечити максимальну свободу вибору, збереження й укріплення стану здоров'я та почуття особистої гідності та ін. [17, с. 213]. Відповідно до наукових поглядів розвиток кожної особистості відбувається нерівномірно й залежить від творчого потенціалу, зокрема інтегралу психологічних та індивідуально-типологічних можливостей, що є основою для процесу саморозвитку, самоактуалізації та самовдосконалення [5, с. 257].

Дослідження проблем професійної підготовки майбутніх фахівців (О. Артюхова, Ю. Бойчук, К. Коновалова, М. Левченко, Е. Муртазаєва, О. Олійник, І. Тимофєєва та ін.) з позиції культурологічного підходу свідчить про те, що цей підхід ґрунтується на розгляді людини як вільної й неповторної особистості, котра здатна до самодетермінації через спілкування у соціумі. Звернення до культурологічного підходу в контексті проблематики дослідження пов'язане з тим, що процес формування готовності до професійного самовдосконалення не можливий поза розвитком особистісних якостей майбутнього фахівця, його індивідуальних інтересів та цінностей, самоосвітніх умінь та навичок, творчого потенціалу.

Згідно з культурологічним підходом педагог-дослідник працює здебільшого над створенням культурного середовища, в якому здійснюється навчальний та виховний процес, діагностикою культурних установок й ін. Вказаний підхід розглядає особу як вторинну матеріальну модель щодо культури [1].

На сучасному етапі професіоналізм вчителя характеризується його культурологічною підготовленістю, передбачає різнобічний особистісний розвиток, формування гуманістичної педагогічної позиції на підґрунті єдності фахової, суспільно-економічної й культурологічної підготовки. Тому майбутній педагог має бути не тільки реципієнтом культурних цінностей, а й дослідником культурно-освітніх процесів на підґрунті системи відповідних культурологічних знань і умінь, визначених гуманістичними аксіологічними орієнтаціями, а найголовніше – творцем культуротворчого навчального й виховного середовища у школі [2].

Звертаючись до аналізу синергетичного підходу у професійній підготовці майбутніх фахівців, Н. Білова, О. Вознюк, С. Масіч, Г. Рідкодубська, І. Сальник та інші науковці наголошують тому, що він ґрунтується на формуванні здатності особистості до самоорганізації, саморегуляції, безперервного саморозвитку, готовності до самовдосконалення. Врахування цього підходу в процесі організації навчально-виховного процесу дозволяє не тільки сформувавши цілісний підхід до навчання, а також надає можливість врахувати динаміку й механізми самоорганізації суб'єктів навчально-виховного процесу, забезпечує формування цілісної та креативної особистості. В основі реалізації синергетичного підходу до навчання лежить новий тип соціальних відносин між усіма учасниками навчально-виховного процесу, що передбачає співробітництво, співтворчість, взаємну допомогу. Навчально-виховний процес, побудований на цьому підґрунті, надає можливість для підготовки соціально активних, творчих фахівців, які здатні до самовдосконалення, свободи вибору й свободи дій, самовідповідальності [7, с. 132].

С. Масіч акцентує увагу на тому, що з позиції синергетики необхідно природно розглядати здобувача вищої освіти як систему, що самоорганізовується та розвивається, здатна до рефлексії й самонавчання. Самоорганізація виявляється в самоузгодженому функціонуванні системи – здобувача вищої освіти як суб'єкта навчання – завдяки її прямим й зворотним зв'язкам із зовнішнім середовищем. Зовнішнім середовищем, є середовище навчання, яке самостійно розвивається і може бути охарактеризоване такими категоріями, як динамічність,

міждисциплінарність, інформатизація. Перед вищою школою постає завдання підготовки професійно мобільного, здатного до адаптації змінам зовнішнього середовища викладача, цілеспрямованого пошуку, прийняття рішень й самоорганізації [10, с. 274].

Отже, проблема готовності майбутніх фахівців музичного мистецтва до професійного самовдосконалення з позиції синергетичного підходу постає провідною, зважаючи на те, що у цьому аспекті процес професійного самовдосконалення є чітко структурованим та функціонує через забезпечення процесу самоорганізації та саморозвитку особистості майбутнього фахівця.

Аксіологічний підхід до формування готовності особистості майбутнього вчителя до професійного самовдосконалення є предметом розгляду в працях О. Ігнатюк, Т. Северіної, В. Ушмарової, С. Хатунцевої, Г. Цветкової, І. Шаповалової та ін. Так, В. Ушмарова відзначає, що місія навчання та виховання вимагає виокремити як методологічну основу аксіологічний підхід, що надає їм ціннісного напрямку. Відповідно до позицій цього підходу людина це найвища цінність і мета соціального розвитку, основою якого є розуміння та ствердження цінності людського життя, значущості особистості і освіти; одним із засобів її розвитку. Провідна цінність освіти – становлення та розвиток особистості як індивідуальності в її самотності, унікальності й неповторності [18, с. 394].

Аксіологічний підхід у розв'язанні глобальних проблем вищої освіти передбачає насамперед виховання гуманістичного типу особистості здобувача вищої освіти. Найважливішим критерієм гуманізації вищої освіти стають не стільки набуті знання, уміння й навички, скільки усвідомлення та прийняття кожним здобувачем гуманістичних ідеалів, прагнення до постійного самовдосконалення [4].

Змістовною в контексті теми дослідження вважаємо думку Т. Дорошенко, яка стверджує, що духовний розвиток вчителя музичного мистецтва здійснюється якісніше в умовах, коли пріоритетне місце у змісті музично-педагогічної підготовки належить аксіологічному компонентові, який містить у своїй основі необхідність залучення вчителя до методологічних, теоретичних й прикладних знань про цінності, їх природу, механізми розвитку та способи функціонування, а також про професійно-педагогічні цінності, що характеризують професійне становлення й самовдосконалення сучасного вчителя [6, с. 26–27].

Реалізація аксіологічного підходу в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців музичного мистецтва зорієнтована на виникнення потреби та ціннісних орієнтацій на професійне самовдосконалення, усвідомлення значущості здійснення професійної діяльності, надає можливості для її аналізу й регуляції з метою її вдосконалення.

Ключові аспекти діяльнісного підходу висвітлено у працях Н. Борисенко, Л. Гарбузенко, Н. Мирончук, О. Пометун, Ю. Шевченко, М. Шмир, С. Щербини та ін. Цей підхід ґрунтується на здатності навчити вчитися, стимулювати мисленнєві й пізнавальні процеси, актуалізувати творчий потенціал здобувачів вищої освіти. Водночас він передбачає звернення уваги на індивідуальні характеристики особистості завдяки певній структурній організації навчального процесу професійної підготовки майбутніх фахівців, що включає: використання активних прийомів й методів навчання; розвиток умінь, які необхідні для самостійної навчальної діяльності; здійснення рефлексії навчання, що передбачає залучення здобувачів вищої освіти до аналізу спільної продуктивної діяльності однокласників, педагога і самих себе; дотримання у організації навчання такої структури – мотиваційно-цільового, операційно-функціонального та контрольного-рефлексивного етапів [12].

У контексті проблеми професійного самовдосконалення підґрунтям діяльнісного підходу є особистісна активність майбутнього фахівця музичного мистецтва в процесі навчальної діяльності, яка передбачає самоорганізацію особистості, здійснення систематичного самоконтролю й самоаналізу власної діяльності, орієнтацію на самоперетворення й перетворення навколишнього світу. З огляду на це процес професійного самовдосконалення визначається мотивацією, професійними потребами й інтересами особистості майбутнього фахівця, наявним у нього професійним досвідом, особистою активністю у здобутті знань, умінь і навичок професійного самовдосконалення.

Сутність середовищного підходу у професійній підготовці майбутніх фахівців визначена у працях М. Братко, В. Желанової, Е. Заредінової, Л. Ордіної, С. Совгіри, В. Тімохіна, О. Ярошинської та ін.

Згідно з визначенням І. Ковальчука середовищний підхід розкриває стратегію опосередкованого управління переведення навчального закладу в інноваційний режим діяльності й розвитку готовності педагогів до освоєння та реалізації інновацій. Фундаментальним у цьому підході є положення про те, що певний тип середовища опосередковує формування певного типу особистості. Необхідно усвідомлювати, що реалізація розвивального потенціалу середовища можлива тільки за умови активності його суб'єктів щодо освоєння і творчого перетворення його компонентів. Тому середовищний підхід розглядається як засіб інтеграції та розвитку суб'єктів інноваційного процесу, створення умов для їх взаємодії, пошуку можливостей для реалізації інноваційних ідей, професійних й особистісних смислів, соціально-психологічної підтримки і мотивації інноваційної діяльності та її рефлексії [9].

У контексті досліджуваної проблематики середовищний підхід є детермінантою процесу професійного самовдосконалення, оскільки всі елементи, складові, сукупність можливостей освітнього середовища через взаємодію із суб'єктом освітнього процесу визначають успішність процесу професійного зростання особистості та стимулюють її до професійного самовдосконалення. Таким чином, середовищний підхід утворює систему можливостей для керування процесом самозміни особистості, визначення оптимальних шляхів її здійснення та спрямовує на досягнення високих результатів.

Отже, на основі здійсненого аналізу доцільно стверджувати, що вивчення провідних наукових підходів, представлених в сучасних наукових розвідках та обґрунтування ключових наукових підходів в контексті заявленої у дослідженні проблематики, закладає основу концептуальної побудови процесу підготовки майбутніх педагогів-музикантів до професійного самовдосконалення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бастун М. Культурологічний підхід в освіті та його психолого-педагогічне забезпечення. *Горизонти освіти*. 2012. № 3 (36). С. 170–175. URL: <https://core.ac.uk/reader/32306800>
2. Бех І. Особистісно зорієнтоване виховання: наук.-метод. посібник. Київ: ІЗМН, 1998. 204 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/420694.pdf
3. Вітвицька С. Акмеологічний підхід до педагогічної підготовки магістрів освіти. Інтелектуальна та творча обдарованість: спільне та відмінне: матеріали круглого столу, м. Київ, 23 січня, 2012 р. Київ, 2012. С. 114–119. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/13284/1/4.pdf>
4. Вітвицька С. Аксіологічний підхід до виховання особистості майбутнього вчителя. *Креативна педагогіка*. Науково-методичний журнал. 2015. № 10. С. 63–67. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/17059/1/Вітвицька%20С.pdf>
5. Гладкова В. Основи акмеології: підручник. Львів: Новий Світ, 2007. 320 с.
6. Дорошенко Т. Аксіологічний підхід у формуванні професійної компетентності майбутнього вчителя музики. *Проблеми мистецької освіти: збірник науково-методичних статей*. 2012. № 7. С. 21–28.
7. Квас В. Синергетичний підхід до організації навчально-виховного процесу. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: збірник наукових праць*. 2010. Кн. 1. Вип. 14. С. 125–133. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32305319.pdf#page=125>
8. Козубовська І., Повідайчик О. Короткий тлумачний словник психолого-педагогічних термінів (для аспірантів і магістрів): навч.-метод. видання. Ужгород: УжНУ «Говерла», 2021. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/33113>
9. Ковальчук І. Методологічні підходи до аналізу інноваційної діяльності суб'єктів нововведень. *Проблеми освіти: Науково-методичний збірник*. 2015. № 85. С. 63–69. URL: http://eprints.zu.edu.ua/29130/1/1_4.PDF
10. Масич С. Синергетичний підхід до підготовки викладача вищого навчального закладу. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2014. № 35 (88). С. 270–276.
11. Орлова О. Проблема самовдосконалення особистості крізь призму акмеології. *Проблеми освіти: збірник наукових праць*. 2015. № 84. С. 267–270. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/18174/1/орлова.pdf>
12. Пасічник О. Діяльнісний підхід – сутність та особливості реалізації у процесі навчання студентів ВНЗ. *Проблеми та інновації в природничо-математичній, технологічній і професійній освіті: матеріали IV Міжнар. науково-практ. онлайн-інтернет конф., м. Кропивницький, 17–21 квітня, 2017 р. Кропивницький, 2017. С. 154–156. URL: https://www.cuspu.edu.ua/images/conf-2017-04/s6/6-Пасічник_тези.pdf*

13. Радченко М. Акмеологічний розвиток майбутнього педагога: основні умови для професійного самовдосконалення та саморозвитку. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. 2022. № 206. С. 197–201. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2022-1-206-197-201>
14. Ракітянська Л. Наукові підходи як теоретико-методологічне підґрунтя педагогічних досліджень. Наукові записки. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2018. № 163. С. 124–129.
15. Рибалко Л. Акмеологічні засади професійно-педагогічної самореалізації майбутнього вчителя: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Харків, 2008. 634 с.
16. Сисоєва С., Кристопчук Т. Методологія науково-педагогічних досліджень: підручник. Рівне: Волинські обереги, 2013. 360 с.
17. Уличний І. Формування готовності студентів педагогічних вищих навчальних закладів до професійного самовдосконалення. Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Серія: Педагогічні науки. 2014. № 125. С. 211–215.
18. Ушмарова В. Методологічні основи вдосконалення готовності вчителів початкової школи до роботи зі здібними учнями в системі післядипломної педагогічної освіти. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. 2015. № 42 (95). С. 391–397.
19. Черкашина Т. Акмеологічний підхід до особистісно-професійного самовдосконалення засобами самопізнання. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2018. № 62. С. 242–246.

REFERENCES

1. Bastun M. Kulturolohichniy pidkhd v osviti ta yoho psykholoho-pedahohichne zabezpechennia [Cultural approach in education and its psychological and pedagogical support]. *Horizonty osvity*. 2012. № 3 (36). S. 170–175. URL: <https://core.ac.uk/reader/32306800>
2. Bekh I. Osobystisno zorientovane vykhovannia [Personal oriented education]: nauk.-metod. posibnyk. Kyiv: IZMN, 1998. 204 s. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/420694.pdf
3. Vitvytska S. Akmeolohichniy pidkhd do pedahohichnoi pidhotovky mahistriv osvity [Acmeological approach to pedagogical training of masters of education]. *Intelektualna ta tvorcha obdarovanist: spilne ta vidminne: materialy kruhloho stolu*, m. Kyiv, 23 sichnia, 2012 r. Kyiv, 2012. S. 114–119. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/13284/1/4.pdf>
4. Vitvytska S. Aksiolohichniy pidkhd do vykhovannia osobystosti maibutnoho vchytelia [Axiological approach to education of the personality of the future teacher]. *Kreatyvna pedahohika. Naukovo-metodychnyi zhurnal*. 2015. № 10. S. 63–67. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/17059/1/Vitvytska%20S.pdf>
5. Hladkova V. Osnovy akmeolohii [Basics of acmeology]: pidruchnyk. Lviv: Novyi Svit, 2007. 320 s.
6. Doroshenko T. Aksiolohichniy pidkhd u formuvanni profesiinoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia muzyky [Axiological approach in the formation of professional competence of the future music teacher]. *Problemy mystetskoï osvity: zbirnyk naukovo-metodychnykh stateï*. 2012. № 7. S. 21–28.
7. Kvas V. Synerhetychnyi pidkhd do orhanizatsii navchalno-vykhovnoho protsesu [A synergistic approach to the organization of the educational process]. *Teoretyko-metodychni problemy vykhovannia diteï ta uchnivskoi molodi: zbirnyk naukovykh prats*. 2010. Kn. 1. Vyp. 14. S. 125–133. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32305319.pdf#page=125>
8. Kozubovska I., Povidachyk O. Korotkyi tlumachnyi slovnyk psykholoho-pedahohichnykh terminiv (dlia aspirantiv i mahistriv) [A brief explanatory dictionary of psychological and pedagogical terms (for graduate students and masters)]: navch.-metod. vydannia. Uzhhorod: UzhNU "Hoverla", 2021. URL: <https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/33113>
9. Kovalchuk I. Metodolohichni pidkhody do analizu innovatsiinoï diïalnosti subiektiv novovveden [Methodological approaches to the analysis of innovative activity of subjects of innovations]. *Problemy osvity: Naukovo-metodychnyi zbirnyk*. 2015. № 85. S. 63–69. URL: http://eprints.zu.edu.ua/29130/1/1_4.PDF
10. Masych S. Synerhetychnyi pidkhd do pidhotovky vykladacha vyshchoho navchalnoho zakladu [A synergistic approach to teacher training at a higher educational institution]. *Pedahohika formuvannia tvorchoï osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. 2014. № 35 (88). S. 270–276.
11. Orlova O. Problema samovdoskonalennia osobystosti kriz pryzmu akmeolohii [The problem of self-improvement of the individual through the prism of acmeology]. *Problemy osvity: zbirnyk naukovykh prats*. 2015. № 84. S. 267–270. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/18174/1/orlova.pdf>
12. Pasichnyk O. Diïalnisnyi pidkhd – tsnist ta osoblyvosti realizatsii u protsesi navchannia studentiv VNZ [Active approach – the essence and peculiarities of implementation in the process of education of university students]. *Problemy ta innovatsii v pryrodnycho-matematychnii, tekhnolohichnii i profesiinii osviti: materialy IV Mizhnar. naukovo-prakt. onlain-internet konf., m. Kropyvnytskyi, 17–21 kvitnia, 2017 r. Kropyvnytskyi, 2017. S. 154–156. URL: https://www.cuspu.edu.ua/images/conf-2017-04/s6/6-Pasichnyk_tezy.pdf*

13. Radchenko M. Akmeolohichniy rozvytok maibutnoho pedahoha: osnovni umovy dlia profesiinoho samovdoskonalennia ta samorozvytku [Acmeological development of the future teacher: basic conditions for professional self-improvement and self-development]. Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky. 2022. № 206. S. 197–201.
14. Rakitianska L. Naukovi pidkhody yak teoretyko-metodolohichne pidgruntia pedahohichnykh doslidzen [Scientific approaches as the theoretical and methodological basis of pedagogical research]. Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky. Kropyvnytskyi: RVV TsDPU im. V. Vynnychenka, 2018. № 163. S. 124–129.
15. Rybalko L. Akmeolohichni zasady profesiino-pedahohichnoi samorealizatsii maibutnoho vchytelia [Acmeological principles of professional and pedagogical self-realization of the future teacher]: dys. ... d-ra ped. nauk: 13.00.04. Kharkiv, 2008. 634 s.
16. Sysoieva S., Krystopchuk T. Metodolohiia naukovo-pedahohichnykh doslidzen [Methodology of scientific and pedagogical research]: pidruchnyk. Rivne: Volynski oberehi, 2013. 360 s.
17. Ulychnyi I. Formuvannia hotovnosti studentiv pedahohichnykh vyshchych navchalnykh zakladiv do profesiinoho samovdoskonalennia [Formation of readiness of students of pedagogical higher educational institutions for professional self-improvement]. Naukovi zapysky Kirovohradskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka. Seriya: Pedahohichni nauky. 2014. № 125. S. 211–215.
18. Ushmarova V. Metodolohichni osnovy vdoskonalennia hotovnosti vchyteliv pochatkovoї shkoly do roboty zi zdibnymy uchniamy v systemi pislidyplojnoї pedahohichnoї osvity [Methodological foundations for improving the readiness of primary school teachers to work with gifted students in the system of postgraduate pedagogical education]. Pedahohika formuvannia tvorchoї osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh. 2015. № 42 (95). S. 391–397.
19. Cherkashyna T. Akmeolohichniy pidkhid do osobystisno-profesiinoho samovdoskonalennia zasobamy samopiznannia [Acmeological approach to personal and professional self-improvement by means of self-knowledge]. Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriya 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy. 2018. № 62. S. 242–246.

УДК 378.091.33:51

DOI 10.25128/2415-3605.23.1.21

ЛАРИСА ХОХЛОВА

ORCID 0000-0002-9818-1051

larysa_khokhlova@tnpu.edu.ua

кандидат фізико-математичних наук, доцент
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
вул. Максима Кривоноса, 2, м. Тернопіль

НАДІЯ ХОМА

ORSID 0000-0003-2981-0296

nadiiakhoma@gmail.com

кандидат фізико-математичних наук, доцент
Західноукраїнський національний університет
вул. Львівська, 11, м. Тернопіль

ЗАСТОСУВАННЯ KEYС-МЕТОДУ У ВИВЧЕННІ КУРСУ «МЕТОДИ МАТЕМАТИЧНОЇ ФІЗИКИ»

Розглянуто використання методу кейсів (case-study) при вивченні теми «Рівняння з частинними похідними гіперболічного типу» з курсу «Методи математичної фізики». Окреслено вимоги до навчального процесу у закладах вищої освіти (ЗВО) відповідно до концепції математичної освіти в Україні. Акцентовано увагу на необхідності застосування методу проблемного навчання та однієї з його форм – методу кейсів. Проаналізовано поняття «кейс». Описано переваги методу case-study та систему вимог до нього. Розкрито важливість вибору теми «Рівняння з частинними похідними гіперболічного типу», пов'язаної з її прикладним характером. Продемонстровано основні етапи дослідницької роботи студентів фізико-математичного факультету ТНПУ при встановленні мінімальних умов розв'язності змішаної задачі для лінійного однорідного гіперболічного рівняння.